

קיץ תשפ"א

בס"ד

חלופות בהערכה¹

מטלת ביצוע

תכנית "חמ"ד ועד" – תשפ"ב

1. מטרות :

- הנחלת זיכרון השואה ותיעוד של סיפורי המאבק להקמת המדינה, העלייה וההתיישבות.
- העמקה בחומר הנלמד.
- הפיכת נושא הלימוד לרלוונטי ומשמעותי לתלמיד.
- יכולת למידה ועבודה בצוות.

במטלת הביצוע קיימים ארבעה מרכיבים בסיסיים :

- (1) אקטיביות
- (2) למידה עיונית
- (3) כתיבת תוצר
- (4) התנסות בעבודת צוות

ליבת תכנית חמ"ד ועד היא המפגש הבלתי אמצעי של התלמידים עם איש העדות. המטרה של המפגש הבלתי אמצעי הוא לאפשר לתלמיד לחוות אירוע בהיסטוריה מהמקום האוטנטי ביותר, דרך סיפורו של אדם שחי באותם הימים והיה שותף פעיל בכתיבתו של 'הסיפור' ההיסטורי.

בשנה"ל תשפ"ב, ניתן לבצע את תכנית 'חמ"ד ועד' בשני מסלולים :

1. על בסיס סרטוני עדות או ספרי עדויות בקבוצות של 2 תלמידים לכל היותר.
2. ריאיון המתבצע פנים אל פנים (או בזום) בקבוצות של 3 תלמידים לכל היותר.

¹ רכיב ה-30% בציון הבגרות בהיסטוריה

2. מושאי ריאיון אפשריים:

- ניצולי שואה או בני הדור השני לשואה
- לוחמי המחתרות ופעילים בהעפלה
- לוחמי מלחמות ישראל עד מלחמת יום כיפור (כולל).
- אנשים שהיו שותפים בעליה ובקליטה בשנות החמישים, השישים והשבעים.
- אנשים שהיו שותפים בהתיישבות בשנות החמישים, השישים והשבעים.
- בני העדה האתיופית שהיו שותפים בעליה ובקליטה של יהודי אתיופיה לארץ².
- אסירי ציון ומסורבי עלייה.

3. הנחיות כלליות:

- א. מומלץ לאפשר לתלמיד לתקן את העבודה עד 1-2 פעמים עד לקביעת הציון הסופי (לפי שיקולי המורה).
- ב. **שימו לב!** הציון הניתן לתלמיד הינו **ציון אישי** ולא ציון הזהה בהכרח לציון של שאר חברי הקבוצה³.
- ג. מומלץ להקדיש לתכנית עד 10 ש'.

4. סדנת הכנה לריאיון - כיתתי

יפורט בהמשך בעמודים 13-18.

5. הכנה לעדות-מבוא

התלמידים יכינו **לפני המפגש** (עם איש העדות או הצפייה בסרט או הקריאה בספר העדות) לפחות 1-2 עמודי רקע של מידע שיהוו **הכנה** וירחיבו את ידיעותיהם של התלמידים לקראת שמיעת העדות או הצפייה בה.

להלן המידע הנדרש במבוא:

במסלול שואה: התלמידים יבררו מהי ארץ המוצא של העד והקהילה בה הוא חי טרם המלחמה והיכן היה במהלך המלחמה והשואה.

במסלול מחתרות ומלחמות: התלמידים יבררו מהו הקרב או אזור הלחימה בו לחם המרואיין או המחתרת אליה השתייך.

במסלול עלייה: מהי ארץ המוצא והקהילה ממנה עלה.

² ניתן לראיין עולים שהיו לפחות בני 18 בעת העלייה לארץ
³ במחווה יש התייחסות לשונות בין חברי הקבוצה.

במסלול התיישבות: בהקמת איזה יישוב המרואיין היה שותף.

לצורך כתיבת עמודי הרקע יש להיעזר **במקור מידע אחד** לפחות⁴.

בנוסף לכך, על התלמידים להסביר בחלק המבוא - מדוע בחרו לראיין איש-עדות זה וכיצד הגיעו אליו, או מדוע בחרו לקרוא או לצפות בסרט/ספר העדות.

6. סיפור העדות

שאלות בסיסיות בכל מסלולי העדות:

שם העד (שם משפחה קודם אם יש)

שם ההורים

שנת לידה

עיר וארץ מוצא (אם רלוונטי)

שפת אם

שלטון ודת בארץ המוצא (אם רלוונטי)

שנת עליה (אם רלוונטי)

מסלול ניצולי שואה או דור שני המספר על אחד מהוריו⁵ או חילוץ מידע מתוך ספר או סרט:

סיפור הילדות (משפחה, חגים, חברים).

היכן היה בעת הכיבוש הנאצי.

כיצד עברו עליו שנות המלחמה.

אירוע מסוים שקרה במהלך המלחמה.

כיצד עברו בני המשפחה את שנות המלחמה.

היכן היה כאשר הסתיימה המלחמה.

מה עשה בתקופה הראשונה עם סיום המלחמה.

⁴ יש לציין את פרטי המקור ברישום ביבליוגרפי תקני.
⁵ בראיון עם בני הדור השני – יש לשנות את הפתיח לכל השאלות - ספר מה שמעת מאביך/אמך על....

איך ומתי עלה לארץ.

מה היה חלקו בתקומת מדינת ישראל ועם ישראל.

יש לבקש לראות תמונות או חפצים הקשורים לראיון אם מדובר בראיון פנים אל פנים (מומלץ לצרף לנספחים).

מסלול מחתרות

סיפור הילדות (משפחה, חגים, חברים).

ימי הישוב/טרום המדינה.

מתי וכיצד הצטרף לפעילות במחתרת.

האם ומדוע בחר להצטרף דווקא למחתרת זו.

באיזו מידה שיתף את הוריו/בני משפחה קרובים בקורותיו במחתרת.

אירוע מסוים שקרה בימי המאבק להקמת המדינה.

תרומת המחתרת להקמת המדינה.

היכן היה בפרוץ מלחמת העצמאות/הכרזת העצמאות ומה היה תפקידו במלחמה.

חלקו בתקומת מדינת ישראל ועם ישראל.

יש לבקש לראות תמונות או חפצים הקשורים לראיון אם מדובר בראיון פנים אל פנים (מומלץ לצרף לנספחים).

מסלול מלחמות

סיפור הילדות (משפחה, חגים, חברים).

היכן היה בפרוץ המלחמה ותפקידו במלחמה.

אירוע מסוים שקרה לו במהלך המלחמה.

היכן היה כאשר הסתיימה המלחמה.

חלקו בתקומת מדינת ישראל ועם ישראל.

יש לבקש לראות תמונות או חפצים הקשורים לראיון אם מדובר בראיון פנים אל פנים (מומלץ לצרף לנספחים).

מסלולי עליה וקליטה

סיפור הילדות (משפחה, חגים, חברים).

ארץ המוצא (מנהגים, קהילה יהודית וכו').

תאריך העלייה לארץ.

האם היה לו חלום הקשור לעליה לא"י.

מדוע החליט לעלות לארץ.

האם עלה לבד/ עם בני משפחה/ בני קהילה, ומדוע.

סיפור העלייה.

האם חווה קשיים בעת העלייה לארץ.

תהליך הקליטה הראשונית בארץ.

יש לבקש לראות תמונות או חפצים הקשורים לראיון. (מומלץ לצרף לנספחים) אם מדובר בראיון פנים אל פנים.

מסלול אסירי ציון/ מסורבי עלייה

סיפור הילדות (משפחה, חגים, חברים).

ארץ המוצא (מנהגים, קהילה יהודית וכו').

תאריך העלייה לארץ.

האם היה לו חלום הקשור לעליה לא"י.

מדוע החליט לעלות לארץ.

הקשיים בדרך לארץ.

האם נאסר או הוגלה ממקום מגוריו בעקבות היותו ציוני.

האם עלה לבד/ עם בני משפחה/ בני קהילה, ומדוע.

סיפור העלייה.

קשיים בעת העלייה לארץ.

תהליך הקליטה בארץ.

חלקו בתקומת מדינת ישראל ועם ישראל

יש לבקש לראות תמונות או חפצים הקשורים לראיון (מומלץ לצרף לנספחים) אם מדובר בראיון פנים אל פנים.

מסלול ההתיישבות

סיפור הילדות (משפחה, חגים, חברים).

אם נולד בחו"ל - מתי וכיצד עלה לארץ.

מה לדעתו מייחד את ההתיישבות בראשית המדינה.

מה הייתה, לדעתו, חשיבותו של מפעל ההתיישבות בעשור הראשון למדינת ישראל.

מקומו האישי במפעל ההתיישבות.

מה היה החלום שלו בקשר למפעל ההתיישבות.

התנאים והאמצעים שעמדו לרשותו.

קשיים, דילמות והתמודדויות.

חלקו בתקומת מדינת ישראל ועם ישראל.

יש לבקש לראות תמונות או חפצים הקשורים לראיון (מומלץ לצרף לנספחים) אם מתקיים
ראיון פנים אל פנים.

7. סיפור העדות:

התלמידים יערכו **סיכום** המתאר את הנקודות המרכזיות שנאמרו במהלך הריאיון/הקריאה/הצפייה (לפחות 2-3 עמודים)⁶.
הסיכום צריך להיות סיפור תמציתי וקולח המשקף את העדות⁷.

8. מרכיבי עדות:

התלמידים יבחרו **ארבעה** מרכיבי-עדות מתוך סיפור העדות וירחיבו עליהם באמצעות המחקר. **מרכיבי עדות** הם מושגים היסטוריים מרכזיים (אנשים, מקומות ואירועים) הנזכרים בסיפור העדות, והם משמעותיים להבנת העדות.

הסיכום של כל מרכיב עדות יהיה באורך של 10 שורות לפחות. סיכום זה יכול להילקח מכל מקור מידע, כולל מהאינטרנט. יש לציין בהערות שוליים את המקור ברישום ביבליוגרפי תיקני⁸.

שימו לב! מרכיבי העדות לא יכללו את המושג שעליו התלמיד סיכם בשלב ההכנה לעדות.

9. איתור מקור מידע ראשוני:

התלמידים יאתרו **מקור מידע ראשוני** הקשור לעדות.
על המקור לחדש ולשקף הרחבה או נקודת מבט נוספת על הנאמר בעדות. ניתן לאתר את מקור המידע הראשוני מכל מאגר מידע אפשרי, כגון: ארכיון, עיתונות, סרטים, פרוטוקולים, ספרות, יומנים, מכתבים, תמונות ועוד.

שימו לב! על מקור המידע וארבעת רכיבי העדות להיות קשורים **להיבט ההיסטורי** של העדות. (אין להוציא מההקשר ההיסטורי של סיפור העדות, כדוגמת מקור הקשור לאותו מקום גיאוגרפי אך לתקופה אחרת).

על התלמיד לקשר בין העדות לבין מקור המידע שאיתר. כלומר, לתאר כיצד איתר את המקור, להסביר את הקשר בין המקור לבין העדות ולהסביר במה המקור חידש להבנת העדות. (הסבר באורך של 5-10 שורות לפחות).

⁶ יש לציין את פרטי ספר העדות או סרטון העדות.
⁷ תלמידים עולים, תלמידי חינוך מיוחד ותלמידי אגף שח"ר יכולים להציג את סיפור העדות בצורת שאלות ותשובות.
⁸ להלן קישור להנחיות לרישום ביבליוגרפי תיקני: [הנחיות לרישום ביבליוגרפי](#)
יש לכתוב בביבליוגרפיה את כל האתרים/ הספרים לפי סדר הא"ב.

10. "הדים לעדות" – רפלקציה אישית וקבוצתית:

- א. על כל תלמיד לכתוב **רפלקציה אישית** על התהליך שעבר.
- ב. על כל קבוצה לכתוב **רפלקציה קבוצתית** (בנוסף לרפלקציה האישית).

שאלות הרפלקציה:

רפלקציה אישית

- א. כיצד הרגשתי כשנודע לי על העבודה שעלי לעשות? למה ציפיתי?
 - ב. האם היו לי חששות או התלבטויות לקראת החשיפה של סיפור העדות? מהם?
 - ג. כיצד התכוננתי לקראת המפגש עם איש העדות או הצפייה בסרט או הקריאה בספר העדות? האם ההכנה סייעה לי? האם היה חסר משהו?
 - ד. מה הרגשתי כשמעתי/קראתי/ציפיתי בעדות?
 - ה. משפט אחד שעלה בסיפור העדות שסקרן אותי במיוחד או עורר בי רגשות כלשהם (תקווה/כעס/אכזבה/אמונה/הפתעה/שמחה או כל רגש אחר). מדוע בחרתי במשפט זה?
 - ו. מה למדתי מהמפגש/מהעדות שלא הייתי לומד בדרך אחרת?
 - ז. מהו החלק בעבודה ממנו נהניתי ביותר? מדוע?
 - ח. האם היו לי קשיים במהלך העבודה? אם התשובה חיובית, יש לתאר קושי אחד ולכתוב ממה נבע קושי זה? כיצד התמודדתי עם קושי זה?
 - ט. האם התוצר שיצרתי והגשתי מספק אותי? אם התשובה שלילית - כיצד הייתי משפר זאת?
 - י. על איזה חלק בעבודה הייתי אחראי? במה תרמתי לחברי הקבוצה שלי? מה הייתי עושה אחרת?
 - יא. איזה ערך אני לוקח לחיי כתוצאה משמיעת סיפור העדות? כיצד אנסה ליישם ערך זה?
 - יב. מה למדתי על עצמי במהלך עבודה זו?
- כתיבת הרפלקציה האישית של כל תלמיד צריכה להיות עד עמוד אחד (עד 2-3 עמודים לכל חברי הקבוצה).
- מומלץ להנחות את התלמידים לענות על השאלות בכתיבה כוללת של פסקאות ולא לענות על כל שאלה בנפרד⁹.

⁹ תלמידים עולים חדשים, תלמידי חינוך מיוחד ותלמידי אגף שח"ר יכולים להגיש תמלול של שאלות ותשובות.

רפלקציה קבוצתית (בנוסף לרפלקציה אישית)¹⁰:

- א. כיצד חילקתם את המשימות בצוות? מה עשה כל תלמיד בקבוצה? יש לפרט.
 - ב. איזה שלב בעבודה היה קשה לכם? איך התגברתם על הקושי?
 - ג. מה היה כוחה של הקבוצה? במה הרגשתם זאת?
 - ד. לו הייתם עושים את העבודה שוב - מה הייתם עושים אחרת?
- כתיבת הרפלקציה הקבוצתית צריכה להיות באורך של לפחות עמוד אחד.

11: אופן הגשת העבודה:

את מטלת 'חמ"ד ועד' ניתן להגיש באחת מן הדרכים הבאות:

- **עבודה מודפסת** - בהיקף של לפחות 10 עמודים.
- **עמוד השער**: בעמוד השער יש לכתוב כך:
 - לימודי היסטוריה בחמ"ד
 - תכנית חמ"ד ועד
 - שם איש העדות ומסלול הריאיון (שואה, עליה, התיישבות וכד')
 - שמות התלמידים המגישים (כולל תעודות זהות)
 - שם המורה המנחה
 - שם בית הספר
 - כיתה
 - תאריך
- **חובה** – תמונה של כל התלמידים עם איש העדות או צילום של איש העדות במקרה של ספר/סרטון עדות.
- **עמוד המפרט את תוכן העניינים**
- **מבוא: הכנה לעדות** – דף מידע לפני היציאה לריאיון (לפחות 1-2 עמודים).
- **סיפור העדות**: סיכום עיקרי העדות. יש לשמור על רצף היסטורי (2-3 עמודים).
- **ארבעה מרכיבי עדות** והסיכום על כל אחד מהם (לפחות 1-2 עמודים)
- **הצגה וניתוח מקור מידע ראשוני** (לפחות עמוד 1)
- **"הדים לעדות" - רפלקציה אישית וקבוצתית¹¹** (לפחות 4-5 עמודים)
- **ביבליוגרפיה** – רישום מקורות מדויק לפי ההנחיות בסעיף 8.

¹⁰ לגבי תלמיד הכותב לבד את העבודה יש התייחסות במחון.

¹¹ אם תלמיד הכין את העבודה לבד יענה רק על שאלות הרפלקציה האישית.

- העבודה תיכתב בגופן דוד (David) גודל 12, רווח שורה וחצי ויישור לצדדים.
- כותרות המשנה תיכתבנה באותו גופן וגודל, אך **באופן מודגש**.
- **מצגת** - בהיקף של לפחות 10 שקפים.
- יש לכלול במצגת:
- **-עמוד השער**: בעמוד השער יש לכתוב כך:
- לימודי היסטוריה בחמ"ד
- תכנית חמ"ד ועד
- שם איש העדות ומסלול העדות
- שמות התלמידים המגישים (כולל תעודות זהות)
- שם המורה המנחה
- שם בית הספר
- כיתה
- תאריך
- **חובה** – תמונה/ סרטון של כל התלמידים עם איש העדות או צילום של התלמידים עם ספר העדות או צילום בעת הצפייה בסרט¹².
- **-תוכן העניינים**
- **-מבוא**: הכנה לעדות: ניתן לייצג את המרכיבים בציר זמן אינטראקטיבי, תרשים מידע היסטורי, תיאור ויזואלי של המקום או האירוע.
- **-סיפור העדות**: הצגת נקודות מרכזיות שעלו במהלך הריאיון.
- **-הצגת ארבעה מרכיבי העדות** עם הפניה מדויקת אל מקור המידע. ניתן להציג בכל אופן ויזואלי.
- **-הצגת מקור המידע הראשוני**.
- **-הדגים לעדות**: **רפלקציה** אישית וקבוצתית¹³.
- **-ביבליוגרפיה** – רישום מקורות מדויק לפי ההנחיות בסעיף 8.
- המצגת יכולה להכיל מגוון רחב של מקורות חזותיים, קטעי שמע, סרטונים, שירים, קישורים
- לאתרים רלוונטיים, תרשימים, מפות ועוד.

¹² צילום של כל הקבוצה או של כל תלמיד בנפרד

¹³ תלמידים עולים חדשים, תלמידי חינוך מיוחד ותלמידי אגף שח"ר יכולים להגיש תמלול של שאלות ותשובות.

- **סרטון** - בהיקף של עד 8-10 דקות.
- **עמוד השער** : בעמוד השער יש לכתוב כך :
 - לימודי היסטוריה בחמ"ד
 - תכנית חמ"ד ועד
 - שם איש העדות ומסלול הריאיון
 - שמות התלמידים המגישים (כולל תעודות זהות)
 - שם המורה המנחה
 - שם בית הספר
 - כיתה
 - תאריך
- **חובה** – תמונה של כל התלמידים עם איש העדות או צילום של התלמידים עם ספר העדות או צילום בעת הצפייה בסרט¹⁴.
- **תוכן העניינים**
 - **צילום** הריאיון עם איש העדות באיכות צילום והקלטה ראויים.
 - **שקופית מידע** הכוללת פרטי מידע על תחנות עיקריות בחיי העד מלידתו ועד יום העדות.
 - **עריכה של קטעים מרכזיים** מתוך הריאיון, ולפחות 2-3 סיפורים אישיים וקהילתיים/משפחתיים.
 - **מרכיבי עדות** : הצגת ארבעת מרכיבי עדות עם הפניה מדויקת אל מקור המידע.
 - **הצגת המקור המידע הראשוני** (הסרטה או שקופית)
 - **"הדים לעדות"** - **רפלקציה אישית וקבוצתית** : הסרטת התלמידים/ שקופית כתובה.
 - **ביבליוגרפיה** – רישום מקורות מדויק לפי ההנחיות בסעיף 8 .
- על התוצר הסופי לשקף את חווית המפגש עם איש העדות תוך מתן ביטוי ליצירה אישית של התלמידים.
- יש לשים דגש על איסוף המידע והמקורות ועל נקודת מבט לרגשות התלמידים והתהליך אותו עברו.

¹⁴ צילום של כל הקבוצה או של כל תלמיד בנפרד

10. מחוון

המרכיב בעבודה	קריטריונים	חלוקת הניקוד לפי הקריטריונים (טווח מינימום ומקסימום)
הכנה לעדות - מבוא 10 נקודות	התלמיד ברר את הפרטים הביוגרפיים הנדרשים התלמיד הגיש למורה את עמודי הרקע (לפני היציאה לראיון) לצורך כתיבת עמודי הרקע התלמיד נעזר במקור מידע אחד לפחות	0-3 נקודות 0-4 נקודות 0-3 נקודות
ראיון/ סיפור העדות 15 נקודות	סיפור העדות מובא בצורה מסודרת מבחינה כרונולוגית, ומנוסח ברצף סיפורי ברור ¹⁵	0-15 נקודות
גוף העבודה / ניתוח ארבעת מרכיבי עדות + מקור מידע ראשוני	התלמיד ציין 4 מרכיבי עדות. התלמיד הרחיב על כל 4 מרכיבי העדות בהיקף הנדרש	0-2 נקודות לכל מרכיב עדות (סך הכול עד 8 נקודות)

¹⁵ תלמידים עולים חדשים, תלמידי חינוך מיוחד ותלמידי אגף שח"ר יכולים להגיש תמלול של שאלות ותשובות.

0-5 נקודות לכל הרחבת מרכיב עדות (סך הכול עד 20 נקודות) 0-5 נקודות 0-7 נקודות	התלמיד איתר מקור מידע ראשוני התלמיד הרחיב על מקור המידע הראשוני בהיקף הנדרש	40 נקודות
0-5 נקודות 0-5 נקודות	כותרות, כתיב, תוכן עניינים, הערות שוליים וביבליוגרפיה תקינה, שימוש בשפה ברורה ותקנית צורה חיצונית: עימוד, הגשת מסמך רציף, כתב דויד, גודל 12, יישור לצדדים.	עיצוב וכללי כתיבה אקדמיים 10 נקודות
0-5 נקודות 0-4 נקודות 0-3 נקודות	הגשת מטלות בזמן עריכת שינויים בטיטוט העבודה בהתאם להנחיות המורה התלמידים ענו <u>בצורה מלאה</u> על <u>כל</u> שאלות הרפלקציה	עבודת צוות ורפלקציה קבוצתית¹⁶ 15 נקודות

¹⁶ אם תלמיד כותב עבודה לבד, המורה יחלק את 15 הנקודות של הרפלקציה הקבוצתית בין רכיב הרפלקציה האישית וגוף העבודה, לפי שיקול דעתו.

0-3 נקודות	חלוקת המטלות בקבוצה חייתה שוויונית	
0-3 נקודות	התלמיד ענה על <u>כל</u> שאלות הרפלקציה	רפלקציה אישית-
0-3 נקודות	תרומה לאיסוף החומר והכתיבה	<u>ציון אישי</u> - 10 נקודות
0-2 נקודות	לקיחת אחריות, יוזמה ומנהיגות	
0-2 נקודות	התלמיד זיהה ערך והסביר את יישומו לחייו	

הנחיות למורה:

סדנת הכנה לראיונות:

הצעה א':

מהו ראיון?

מפגש פנים אל פנים עם המרואיין ושאלות שאלות על פי תכנון מראש.

המרואיין מקליט את התשובות, מנתח ומפיק מהן מידע לאחר מכן.

מה חשיבותו? הראיון הנו כלי מחקר המאפשר השגת מידע שלא ניתן להשיגו בכל דרך אחרת.

לשם מה אנו זקוקים לו? הראיון משמש לנו ככלי עזר בלמידה על מנת להבין נושא / להשלים את הבנת הנושא.

ישנם שלושה סוגי ראיונות:

ראיון מובנה - בו השאלות, סדרן וניסוחן קבועים לכל המרואיינים.

יתרונו : קל לסכם ולנתח את הנתונים.

חסרונו : סכנה לאבד מידע חשוב שעליו לא חשבו מראש.

ראיון פתוח - בו יש רק נושא לראיון, אין שאלות קבועות, והראיון מתקדם בהתאם לתכנים שמעלה המרואיין.

יתרונו : גמישות רבה להעלות נושאים מצד המרואיין והמרואיין.

חסרונו : איסוף כמות מידע שונה מהמרואיינים השונים, סכנה של איבוד כיוון או התמקדות בפן צר אחד וקושי

בסיכום וניתוח הנתונים.

ראיון חצי מובנה - בו יש שאלות קבועות, אך גם גמישות לאור תוכן הראיון. סוג זה נהנה מרוב יתרונות הראיון

המובנה והראיון הפתוח.

מהו הסוג המתאים ביותר לראיון ניצולים?

ראיון חצי מובנה - שכן הוא מאפשר את החוויה הבלתי אמצעית, לצד האפשרות לקבלת המידע הדרוש לשם כתיבת עבודת החקר.

פעילות ראשונה:

נסחו עשר שאלות שבכוונתכם לשאול את איש / אשת העדות?

מטרת השלב הזה הוא לאפשר לתלמיד לשאול באופן חופשי ללא מגבלות. לאחר מכן נבחן את השאלות

במליאה (או בקבוצות קטנות) לאור הקריטריונים הבאים: האם השאלות ענייניות? האם השאלות מביכות? האם השאלות תעזורנה לכם להגיע למידע אותו אתם רוצים להשיג מהראיון? האם ניסוח השאלות תקין מבחינה לשונית? האם ניסוח השאלה מאפשר למראיין לתת תשובה מלאה במקום תשובה של כן או לא?

פעילות שנייה:

נשאל את התלמידים - האם לא היה חסר משהו בתהליך שעשינו?

כאן המקום לעבור עם התלמידים תהליך של מטה-קוגניציה ולהרחיב מעט על ראיונות בכלל.

כאשר אנו מתכוננים לראיון עלינו להתכונן בשני ממדים:

איסוף חומר רקע רלוונטי, על הנושא, התקופה והסיפור על מנת שנוכל לשאול את השאלות הנכונות

ולהרחיב את הבנתנו. ככל שנדע יותר את הסיפור ההיסטורי, נוכל לשאול שאלות ולקבל תמונה יותר שלמה.

הבהרת מטרות הראיון - כדי שנוכל להפיק ממנו את המרב ולהשיג את המטרה לשמה ערכנו אותו.

הצעה ב':

מהן מטרות הראיון?

כדאי לשאול את השאלות בכיתה באופן פתוח ולאחר מכן לחדד את הדברים.

אנו מעוניינים לשמוע את תולדות חייו, משפחתו וקהילתו של איש העדות למשל לפני השואה או העלייה למדינת

ישראל, וכן מידע על דרכי ההתמודדות עם הקשיים שחווה בשואה או בהגעתו למדינת ישראל. לגבי ניצול שואה

כיצד השתקם לאחר השואה.

שלב ראשון:

יש לערוך טבלה- יש לכתוב מהן מטרות הריאיון, ובמקביל יש לכתוב שאלות למרואיין:

שאלות	מטרות

בעת בניית השאלון, יש להקפיד על:

-שאלות קצרות, בהירות ומובנות

-שאלות פתוחות

-סדר השאלות – מהכלל אל הפרט

-היבטים שונים של הנושא

-בכל תחום – מספר שאלות

-לשים לב שהשאלה לא תביע את עמדת השואל בנושא

שלב שני:

ניערך לקראת הריאיון ותייעודו. יש להסביר לתלמידים, כי לפני ובמהלך הריאיון עלינו:

1. לבדוק האם המקום שנקבע לראיון מתאים?
2. האם המקום שקט, על מנת שהקלטה תצלח?
3. האם הזמן שהוקצה לראיון מספיק?
4. להקשיב לדברי המרואיין.
5. לשאול את השאלות בהתאם למתרחש בריאיון (לאו דווקא לפי הסדר). לעיתים, המרואיין ייתן לנו תשובה לפני ששאלנו את השאלה.

6. לעיתים נצטרך להוסיף שאלות לאור ההתרחשויות והנאמר בעת הריאיון.

שלב שלישי:

עריכת הריאיון -

בסמוך לריאיון יש להכין לכל תלמיד דף שאלות קצר:

1. כתוב מה היה החלק המרגש ביותר במהלך הריאיון.
2. כתוב האם היה חלק מביך במהלך הריאיון.
3. ממה חששת לקראת הריאיון, מדוע?
4. אם היית עורך שוב את הריאיון, מה היית משנה?
5. מה היתרונות והחסרונות של עריכת הריאיון בזוג?
6. מהו הדבר החדש שלמדת בעקבות המפגש עם העד?
כמובן, שאם מתאפשר כדאי לערוך משוב בע"פ בכתה לסיכום הריאיון.

הצעה ג':

בשעורים הקודמים התלמידים התנסו בכתובת השאלות לריאיון ובכתיבת תמליל הריאיון. בשיעור זה נעסוק בארגון

המידע שנאסף, לשימוש התלמידים בהתאם למטרות שהוגדרו בתחילת הריאיון.

היערכות לקראת השיעור:

- בכיתה - בקשו מן התלמידים להביא את החומרים הבאים: דף המידע, דף השאלות ותמליל הריאיון.
 - בחדר מחשב - בקשו מן התלמידים להביא את הקבצים הבאים: דף המידע, דף השאלות ותמליל הריאיון.
- הקצאת זמן - 45 דקות.

מהלך הפעילות

- התלמיד יבדוק מה היו מטרותיו בתחילת התהליך
- התלמיד ילקט מהחומרים אשר אסף את המידע הרלוונטי
- התלמיד ישקול מהי הדרך הטובה ביותר לארגן את המידע לשימוש נוסף בהתאם למטרה.

לתלמיד: לקראת ריאיון - סדנה לבניית ראיון עם איש/העדות:

פעילות ראשונה

נסחו 10 שאלות שבכוונתכם לשאול את איש העדות?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

בדקו את עצמכם:

האם השאלות ענייניות?

האם השאלות מביכות?

האם השאלות תעזורנה לכם להגיע למידע אותו אתם רוצים להשיג מהריאיון?

האם ניסוח השאלות שלכם תקין מבחינה לשונית?

האם ניסוח השאלה מאפשר למרואיין לתת תשובה מלאה במקום תשובה של כן או לא?

טיפים לעריכת ריאיון מוצלח:

בכל ראיון יש שלושה שותפים לפחות:

-מראיין

-מרואיין

-מכשיר-הקלטה

לפני כל ראיון חייבים:

-להרחיב ידע בנושא הריאיון

-לקיים פגישה מקדימה ובה להגדיר את המטרות. יש לבדוק את התנאים הפיזיים.

-לחפש מקום שקט להקלטה.

במהלך הכנת השאלות יש להביא בחשבון:

-מטרת הריאיון – מה אנחנו רוצים להשיג?

-שאלות הריאיון – מדוע שואלים שאלות אלו?

-רצף הריאיון – באיזה סדר יש לשאול את השאלות וכיצד לחלק את הזמן?

-תיעוד הריאיון – הקלטה, צילום.

בעת בניית השאלון, יש להקפיד על:

-שאלות קצרות, בהירות ומובנות

-שאלות פתוחות

-סדר השאלות – מהכלל אל הפרט

-אספקטים שונים של הנושא

-בכל תחום – מספר שאלות

-לשים לב שהשאלה לא תביע את עמדת השואל בנושא

בעת הריאיון:

- הקשב, עקוב אחר דברי המרואיין, ובהתאם שאל את השאלות.
- שאל לגבי נושאים לא ברורים. המנע משאלות מנחות או מובילות.
- שאל שאלות פתוחות. אל תקטע את המרואיין, בקש סיפור, תיאור של דוגמאות.
- בקש מהמרואיין לשחזר, אבל לא "האם אתה זוכר...?", "אלא: "מה קרה אז...?", "האם תוכל להרחיב בנושא...?", "האם יש חוויה שזכורה לך במיוחד מ...?"
- בראיון אסור למראיין להביע דעה או עמדה.
- שאל שאלות הבהרה (כשלא מבינים דבר מה): מה כוונתך... במילים אחרות, אתה אומר ש...
- לעיתים נצטרך להוסיף שאלות לאור ההתרששות והנאמר בעת הריאיון.

בתיעוד הריאיון

- הקפד לרשום את הדברים כפי שנאמרו ללא מתן פרשנות ו/או עריכה לשונית.
- תאר את שפת הגוף של המרואיין לאורך הריאיון.
- רשום בצד הדף הערות/התרשמות / תחושות שלך במהלך הריאיון.

